

ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ З РИНКОМ ПРАЦІ ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА СЬОГОДЕННЯ.

Торба Н.Г. канд. пс. наук, доцент кафедри педагогіки, психології та менеджменту

*Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти
ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України*

Тісна взаємодія ринку праці та ринку освітніх послуг в умовах трансформації економіки залишається важливим фактором змін і появи нових тенденцій в освітньому просторі, формування людського капіталу як основи ефективного економічного і соціального розвитку країни. Їхній вплив на професійне навчання та професійну орієнтацію населення, особливо молоді, є важливим та актуальним питанням національної безпеки держави. Без його вирішення неможливе формування якісно нової робочої сили, забезпечення кваліфікованими кадрами економіки країни, зменшення обсягів безробіття.

Працедавці потребують компетентних працівників, здатних до самостійного прийняття професійних рішень, розв'язання типових і нетипових завдань, спрямованих на задоволення потреб та вимог споживачів послуг. Слід наголосити, що ринок праці ставить щоразу більші вимоги до професійної підготовки фахівців, до ефективної праці в реальних умовах професійної діяльності. Для майбутнього фахівця важливою проблемою постає набуття потрібного рівня професійної компетентності, яка є однією із найважливіших складових його адаптації на сучасному ринку праці. Це в свою чергу, в сучасних соціально-економічних умовах розглядається як здатність випускника до досягнення конкретної мети, ефективного здійснення професійних дій в реальних умовах праці на конкретних посадах, що насамперед передбачає:

- самостійність у розв'язанні типових і нетипових проблем та завдань;
- особистісну відповідальність за результати роботи і її удосконалення;
- прогностичне застосування знань та умінь;
- постійне професійне зростання та саморозвиток особистості [2].

Аналіз публікацій українських до фахівців, присвячених проблемам розвитку систем освіти, дозволяє відзначити, що даній тематиці присвячена

велика кількість досліджень. Найбільш значні дослідження з означеної тематики належать таким економістам: О. Грішнова, Л. Колешня, В. Куценко, Е. Лібанова, Н. Лук'янченко, В. Савченко, Г. Черніченко, Л. Шаульська. При цьому основний акцент досліджень приділяється розгляду реформування освіти для гармонізації відносин між ринками освіти і праці на загальнонаціональному рівні. Проблематика щодо особливостей взаємодії ринку освітніх послуг та ринку праці в умовах децентралізації далі залишається надзвичайно актуальною.

Дослідження показують, що старшокласники відчують значні труднощі при виборі майбутньої професії внаслідок незнання технологій професійного самовизначення, невміння проектувати свій життєвий і професійний шлях в сучасних ринкових умовах. Свідомий вибір професії виступає показником сформованості професійного самовизначення. В основі правильного професійного самовизначення лежить протиріччя між прагненням молоді людини до самостійності і неготовністю учнів до здійснення обґрунтованого вибору професії.

Іноді випускники ЗП(ПТ)О не повною мірою відповідають, з одного боку, потребам ринку праці, а з іншого, особистісним якостям самих учнів. Рішення даної проблеми передбачає пошук нових підходів до організації професійної орієнтації з урахуванням тих змін, які відбулися в освітній системі: поява нових видів освітніх установ, різнорівневих освітніх програм, реалізація профільного навчання, варіативності освіти та ін.

На сьогодні в системі професійної освіти початкова форма підготовки є найактуальнішою, оскільки вона забезпечує підготовку робітничих кадрів, потреба в яких відчувають буквально всі галузі економіки.

Особливо гостро проблеми відтворення і використання праці представлені в молодіжному секторі, який характеризується наявністю низки усталених негативних ознак :

- посиленням невідповідності попиту і пропозиції робочої сили як з професійно-кваліфікаційними, так і за якісними характеристиками;
- збільшенням у структурі пропозиції робочої сили частки осіб, які не мають професії, що серйозно ускладнює їх працевлаштування;

- падінням престижу робітничих професій, в першу чергу, серед молоді;
- слабкою зацікавленістю влади в забезпеченні підвищення кваліфікації та перепідготовки працівників;
- високим рівнем структурного безробіття серед фахівців, що багато в чому обумовлюється неузгодженістю між обсягом підготовки кадрів і реальними потребами в них;
- слабкою поінформованістю старшокласників про ситуацію на ринках праці та освітніх послуг, що ускладнює вибір професій, відповідних поточному і перспективному попиту на них в конкретних місцевих умовах;
- відсутністю механізму узгодження потреб безробітних і незайнятих громадян в навчанні і перенавчанні з потребами роботодавців і прогнозами розвитку ринку праці.

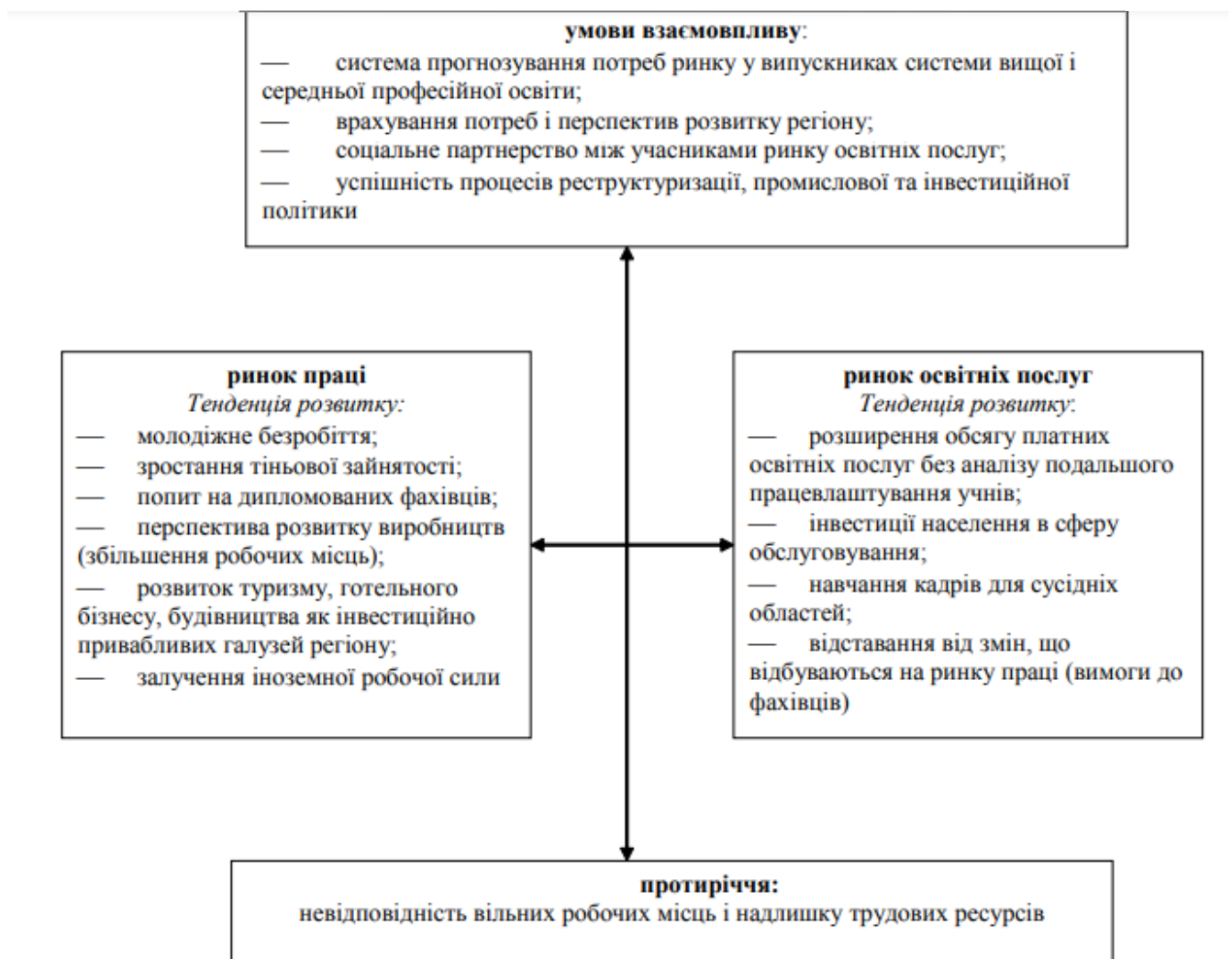

Рис. 1.1. Особливості взаємодії ринку освітніх послуг та ринку праці

Ситуація, що склалася на ринку освітніх послуг і ринку праці, потребує вжиття невідкладних заходів з боку держави та місцевих органів влади щодо державного замовлення на підготовку кадрів закладам професійної (професійно-технічної) освіти. Інакше самоорганізація цього процесу з часом може призвести до незворотних наслідків, які стримуватимуть упровадження високотехнологічних виробництв.

Однією із проблем ефективного функціонування механізму кадрового забезпечення економіки є розрізненість інтересів бізнесу, держави та навчальних закладів. Розбіжність рейтингу популярності спеціальностей призводить до того, що здобувачі освіти при виборі майбутньої професії мало враховують фактор подальшого працевлаштування. У даному випадку з'являється ситуація незбалансованості попиту і пропозиції на ринку праці: надлишкова пропозиція одних професій та нестача інших. Ринок освітніх послуг не може повністю задовольнити попит роботодавців та оперативно реагувати на зміни, що відбуваються на ринку праці. Звідси різні оцінки якості підготовки в освітніх закладах, з одного боку, та роботодавців – з іншого [7].

Враховуючи особливості сучасних економічних процесів, які вимагають від ЗП(ПТ)О бути рівноправним гравцем на ринках праці та освітніх послуг, необхідно збалансувати професійно-кваліфікаційний попит на освітні послуги відповідно до вимог сучасного ринку праці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ахромкін Е. М. Вплив ринку освітніх послуг на формування трудового потенціалу регіону. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://newzbook.com/book_191_page_5.

2. Лозовецька В.Т. Компетентісно-діяльнісний підхід до професійного саморозвитку сучасної особистості //Тези доповідей науково-практичної конференції 18-19 квітня 2011р. Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання /Інститут професійно-технічної освіти НАПН України/за заг.ред. В.О.Радкевич. К.: ПТТО НАПН України, 2011.- С. 177 – 179.

3. Лозовецька В. Т. Професійна орієнтація молоді в умовах сучасного ринку праці: монографія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ipto.kiev.ua/files/vixovannya/lozovetska/2012_Lozovets...

4. Побірченко Н. А., Гончар А. М., Сергєєнкова О. П. Вибір успішної професії на ринку праці : посібник. К. : Наук. світ, 2009. – 77 с.

5. Профорієнтаційна робота (методичні рекомендації класному керівнику, вчителю-предметнику, бібліотекарю, соціальному педагогу, шкільному психологу, медичним працівникам). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kochetok-internat.org/pdf/proforientation.pdf>

6. Ринок праці та вдалий вибір професії. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nadrda.gov.ua/node/2304

7. Ринок праці та освіта: пошук взаємодії : зб. наук. ст. / За наук. ред. І. Л. Петрової. – К. : Таксон, 2007. – 200 с.

8. Торжевський М. В. Молодіжний ринок праці: стан, проблеми та перспективи розвитку. // Ринок праці та зайнятість населення. – 2013. – № 4.

9. Шаульська Л. В., Кримова М. О. Стан ринку праці в контексті стратегії розвитку людського капіталу регіону // Ринок праці та зайнятість населення. - 2018. - №2. - С. 23-32.